

BKv. 98.

A Be. 603. § (7) bekezdése nem új hatásköri szabály, hanem átmeneti rendelkezés; a 2012. január 1-jén folyamatban lévő büntetőügyeket az a bíróság tárgyalja le, amely előtt ezen időpontban az eljárás folyamatban van.

I.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és egyes törvények pénzügyi bűncselekményekkel összefüggő módosításáról rendelkező 2011. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) a költségvetést sértő bűncselekményeket [adócsalás (Btk. 310. §), munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás (Btk. 310/A. §), visszaélés jövedékkel (Btk. 311. §), a jövedéki gazdaság (Btk. 311/A. §), a csempészet (Btk. 312. §), továbbá a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése (Btk. 288. §), az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése (Btk. 314. §), illetve ÁFA-ra elkövetett csalás (Btk. 318. §)] újrakodifikálta.

Ennek során

- a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése (Btk. 288. §) törvényi tényállását, az ahhoz kapcsolódó értelmező rendelkezést (Btk. 288/A. §),
- a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás (Btk. 310/A. §),
- a visszaélés jövedékkel (Btk. 311. §),
- a jövedéki gazdaság (Btk. 311/A. §),
- a csempészet (Btk. 312. §) és
- az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése (Btk. 314. §) önálló törvényi tényállását 2012. január 1. napjával hatályon kívül helyezte,
- a Btk. 309. §-ába visszaélés társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással elnevezéssel,
- az adócsalás (310. §) helyébe költségvetési csalás elnevezéssel,
- a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás (Btk. 310/A. §) helyébe a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása néven új törvényi tényállást iktatott be (Módtv. 1-3. §).

Ezen változásokhoz hozzáigazította a Btk. 313/E. §-a szerinti értelmező rendelkezéseket (Módtv. 4. §), módosította továbbá a Btk. 326. §-a szerinti gazdaság törvényi tényállását (Módtv. 5. §), valamint a Be. 16. § (1) bekezdésének h) pontját és 36. § (2) bekezdésének c) pontját. Ez utóbbi - az eljárási törvényben - a törvényszék elsőfokú hatáskörét, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági hatáskörébe tartozó bűncselekményeket megállapító rendelkezését hozzáigazította a 2012. január 1.

napjától hatályos anyagi jogi szabályokhoz.

II.

Az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Novella) 79. §-ának (2) bekezdése a Be. 603. §-át a következő (7) bekezdéssel egészítette ki:

„(7) A különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó adócsalás, a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó visszaélés jövedékkel, a különösen nagy, illetve a különösen jelentős értékű jövedéki termékekre elkövetett jövedéki orgazdaság és a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű vámbevétel-csökkenést okozó csempészet miatt 2011. december 31. napját követően induló vagy 2012. január 1. napján folyamatban lévő büntetőeljárás a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.”

A törvényhelyhez fűzött indokolás szerint a szabály „átmeneti rendelkezést tartalmaz”.

A törvényhozó tehát az I. pontban bemutatott anyagi jogi változásokra figyelemmel szükségesnek tartott egy olyan átmeneti rendelkezést - bár nem a Módtv.-be, hanem a Novellával a Be. „átmeneti rendelkezések” alcímet viselő 602-603. §-aiba - beiktatni, amely a Btk. szerinti bűncselekmények elnevezésének megváltozására figyelemmel ad eligazítást a bíróság hatáskörére vonatkozóan.

III.

A Be. 605. § (3) bekezdésének első mondata szerint az eljárást a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság folytatja le, ha az ügy iratai e törvény hatálybalépése előtt a bírósághoz érkeztek. A töretlen bírói gyakorlat szerint a Be. hatálybalépésre vonatkozó szabályai abban az esetben is irányadók, ha a hatálybalépést követően bármikor sor kerül a Be. újabb módosítására, és a jogalkotó a módosítás kapcsán az eddigiektől eltérő hatályba léptető rendelkezés meghozatalát nem tartja szükségesnek (BH 2009/238.).

Ez a rendelkezés arra az esetre alkalmazható, ha a Be.-nek a bírósági hatáskörre és illetékességre vonatkozó rendelkezései változnak. A Módtv. azonban a hatásköri és az illetékességi szabályokat nem érintette, csupán átvezette az anyagi jogi változásokat a Be. 16. §-a szerinti, a törvénytől elsőfokú hatáskörébe tartozó bűncselekmények listájában.

A Be. 603. §-ának új (7) bekezdése tehát nem a Be. (Be.- módosítás) hatályba lépésével, hanem azzal összefüggő szabály, hogy 2011. december 31-ig az eljárási törvény megyei bírósági elsőfokú hatáskört megalapozó rendelkezései a Btk. korábbi törvényi tényállásainak megnevezését tartalmazták, míg 2012. január 1-jétől - szükségképpen - már az új törvényi tényállásokat kell szerepeltetni a törvényszék elsőfokú hatáskörét meghatározó 16. §-ban (minthogy a Btk.-ban már nem szereplő törvényi tényállásokra hivatkozni a hatásköri szabályok között nem lehet).

A Be. 16. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályos h) pontja szerint a megyei bíróság hatáskörébe tartozott - többek között - a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó adócsalás [Btk. 310. § (4) bek.], munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás [Btk. 310/A. § (4) bek.], és visszaélés jövedékkal [Btk. 311. § (4) bek. a) pont és 311. § (5) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékű jövedéki termékekre elkövetett jövedéki orgazdaság [Btk. 311/A. § (3) bek. a) pont és 311/A. § (4) bek.], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű vámbevétel-csökkenést okozó csempészet [Btk. 312. § (4) bek. a) pont].

Erre figyelemmel a Be. 603. § (7) bekezdése akként rendelkezik, hogy a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó adócsalás, a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó visszaélés jövedékkal, a különösen nagy, illetve a különösen jelentős értékű jövedéki termékekre elkövetett jövedéki orgazdaság és a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű vámbevétel-csökkenést okozó csempészet - mely bűncselekmények e megnevezése 2011. december 31-én megszűnt - miatt a 2011. december 31. napját követően induló vagy 2012. január 1. napján folyamatban lévő büntetőeljárás a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.

2011. december 31-ig elkövetett, a költségvetést károsító fenti cselekmények miatt a Btk. akkor hatályos szabályai szerint, mint adócsalás (munkáltatással összefüggő adócsalás), jövedékkal visszaélés, jövedéki orgazdaság vagy csempészet miatt lehet büntetőeljárást indítani, illetve folytatni.

A 2012. január 1. napja előtt megindult, és így az ezen időpontban folyamatban lévő büntetőeljárás ezért még a Btk. régebbi rendelkezései szerinti bűncselekmény miatt van folyamatban. A törvény azonban arról is rendelkezik, hogy a 2011. december 31. napját követően a felsorolt cselekmények miatt induló büntetőeljárás is a megyei bíróság hatáskörébe tartozik. Ebből az következik, hogy - a törvény helyes értelmezése szerint - a 2011.

december 31. napja előtt elkövetett, ám az ezen időpontot követően meginduló büntetőeljárások is a Btk. 2011. december 31. napjáig hatályos minősítéseinek megfelelő bűncselekmények miatt indulnak meg.

A Be. 16. § (1) bekezdésének h) pontja 2005. január 1-jén lépett hatályba. Az azóta az e törvényhelyet érintő módosulások lényegében csak a Btk. szerinti bűncselekmények megnevezésével, törvényhelyeinek változásával függtek össze. Az e bűncselekmények miatti hatáskört tehát 2005. január 1. napjától a megyei bíróságra telepíti a törvény. A Be. 603. § új (7) bekezdése ezen nem változtatott, tehát nem új hatásköri szabály jelent meg, csupán a kérdéses bűncselekmények szabályozásában a Btk.-ban bekövetkezett változásokra kívánt átmeneti rendelkezést alkotni. Ennek értelmében a 2011. december 31-ig a megyei bíróságokra benyújtott vádiratok alapján január 1-től az adott megyei bíróság jogutódjaként [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 189. § (2) bek.] a törvényszéknek kell eljárnia.

Mivel a Be. 603. § (7) bekezdése nem hatásköri rendelkezés, ha a 2005. január 1. előtt a helyi bíróságra érkezett ügy még 2012. január 1-jét követően is első fokon folyamatban van, a Be. 605. § (3) bekezdése alapján az ügyet a helyi bíróság fejezi be.

Budapest, 2012. január 30.

Dr. Kónya István
kollégiumvezető

Dr. Márki Zoltán a kollégium
jegyzője